COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 15.10.2008
COM(2008) 641 final

CARTE VERDE

privind calitatea produselor agricole: standarde aplicabile produselor, cerințe de producție și sisteme de calitate

CARTE VERDE

privind calitatea produselor agricole:
standarde aplicabile produselor, cerințe de producție și sisteme de calitate

Prin prezenta consultare, Comisia își propune să reunească opiniile tuturor organizațiilor și cetățenilor interesați de calitatea produselor agricole.

Sunt încurajați să-și exprime opinia fermierii, producătorii de produse alimentare, organizațiile neguvernamentale, procesatorii, detaliștii, distribuitorii, comercianții, consumatorii și organismele publice.

Răspunsurile, care pot viza o parte a cărții verzi sau întregul document, trebuie trimise până miercuri, 31 decembrie 2008, la următoarea adresă:

AGRI-QUALITY@ec.europa.eu

sau la:

Cartea verde „Calitate”
Directorate General for Agriculture and Rural Development
European Commission
B-1049 Bruxelles/1049 Brussels

Contribuțiile primite vor fi publicate pe internet, cu menționarea identității autorului (numele, orașul, țara)[1]. În cazul în care vă exprimați în mod expres împotriva publicării datelor dumneavoastră personale, contribuția dumneavoastră va fi publicată sub formă anonimă sau nu va fi publicată. Mai multe detalii despre site-ul Comisiei și protecția datelor cu caracter personal sunt disponibile în avizul juridic de la adresa:

http://www.ec.europa.eu/geninfo/legal_notices_en.htm

Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul internet al Cărții verzi:

http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/index_en.htm

[1] Datele cu caracter personal vor fi prelucrate de Comisie în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 45/2001 din 18 decembrie 2000 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date (JO L 8, 12.1.2001, p. 1).

CUPRINS

INTRODUCERE 3

PARTEA I: CERINȚE ÎN MATERIE DE PRODUCȚIE ȘI STANDARDE DE COMERCIALIZARE 6

1. Cerințele UE în materie de producție agricolă 6

2. Standarde de comercializare 7

2.1. Elementele obligatorii ale standardelor de comercializare 8

2.2. Mențiunile rezervate prevăzute de standardele de comercializare 9

2.3. Simplificarea standardelor de comercializare 10

PARTEA II: SISTEME SPECIFICE DE CALITATE ALE UE 12

3. Indicațiile geografice 12

3.1. Protecția indicațiilor geografice și controlul aplicării lor 13

3.2. Criteriile de înregistrare a indicațiilor geografice 14

3.3. Protecția indicațiilor geografice ale UE în țările terțe 15

3.4. Indicațiile geografice ca ingrediente în produsele prelucrate 15

3.5. Originea materiilor prime utilizate pentru produsele care beneficiază de o indicație geografică protejată 16

3.6. Coerența și simplificarea sistemelor indicațiilor geografice 16

4. Specialitățile tradiționale garantate 17

5. Agricultura ecologică 17

6. Politica în materie de produse de calitate în regiunile ultraperiferice 18

7. Alte sisteme comunitare 19

PARTEA III: SISTEME DE CERTIFICARE 20

8. Sistemele de certificare a calității produselor alimentare 20

8.1. Eficiența sistemelor de certificare în elaborarea obiectivelor de politică 20

8.2. Supravegherea de către UE 22

8.3. Reducerea sarcinilor și a costurilor 22

8.4. Dimensiunea internațională 22

CONCLUZIE 23

INTRODUCERE

Pe măsură ce globalizarea câștigă teren, presiunea exercitată de produsele originare din țările emergente, care beneficiază de costuri de producție scăzute, asupra fermierilor din UE devine

tot mai mare. Atât produsele agricole de bază, cât și cele cu valoare adăugată se confruntă cu o concurență din ce în ce mai mare. În fața acestor noi provocări comerciale, principalul atu al fermierului european este calitatea. UE are avantajul calității, care se datorează unui nivel foarte ridicat de siguranță asigurat de legislația UE de-a lungul întregului lanț alimentar, la care au contribuit fermierii și, în general, producătorii. Există totuși mai multe aspecte care pot spori calitatea în sensul cel mai larg al termenului.

Calitatea înseamnă satisfacerea așteptărilor pe care le au consumatorii. Aspectele de calitate vizate de prezenta carte verde reprezintă caracteristicile produsului, precum metodele și locul de producție etc., pe care un fermier dorește să le promoveze, iar consumatorul dorește să le cunoască. Calitatea este un subiect care îi preocupă pe toți fermierii și pe toți cumpărătorii, indiferent dacă au de-a face cu materii prime produse la standarde de bază sau cu produse de înaltă calitate în care excelează Europa. Prezenta carte verde nu aduce atingere aspectelor de calitate legate de siguranța alimentelor, care sunt reglementate deja de alte acțiuni comunitare, precum cele referitoare la etichetarea nutrițională, bunăstarea animalelor etc.

Cerințele pieței și ale societății

În contextul unor prețuri ridicate la materii prime, stimulentele pentru creșterea volumului producției nu ar trebui folosite drept pretext pentru scăderea standardelor. Consumatorii doresc produse alimentare la prețuri accesibile și cu un bun raport calitate-preț, însă, dincolo de preț, atât consumatorii, cât și comercianții au multe alte cerințe în ceea ce privește valoarea și calitatea produselor pe care le cumpără. Pentru fermieri, satisfacerea acestor cerințe reprezintă o provocare majoră.

Cerințele pieții sunt diverse și din ce în ce mai multe. În Uniunea Europeană, cele mai importante aspecte sunt igiena și siguranța alimentelor (un „minimum nenegociabil”), sănătatea și valoarea nutrițională, precum și anumite cerințe ale societății. De asemenea, consumatorii sunt din ce în ce mai atenți la contribuția agriculturii la durabilitate, schimbările climatice, siguranța alimentelor și dezvoltare, biodiversitate, bunăstarea animalelor și deficitul de apă. În calitate de prim utilizator al pământului, sectorul agricol este factorul-cheie în dezvoltarea teritorială a regiunilor, conservarea peisajului și a zonelor de interes ecologic. Nu în ultimul rând, în numeroase părți ale lumii, consumatorii care dispun de venituri tot mai mari sunt exigenți în ceea ce privește gustul, tradiția și caracterul autentic al alimentelor pe care le consumă, precum și în ceea ce privește respectarea unor standarde mai înalte de bunăstare a animalelor.

În loc să considere aceste cerințe o povară, fermierii din UE au o șansă reală de a le face să lucreze în favoarea lor, furnizând exact ceea ce-și doresc consumatorii, conferind produselor lor un caracter unic și obținând astfel venituri mai bune.

Politica agricolă a UE trebuie să sprijine eforturile fermierilor de a fi primii în cursa pentru calitate. Prin sistemele și reglementările comunitare, se fac deja eforturi în acest sens, în principal în două moduri: standarde de bază și măsuri de promovare a calității.

Standardele de bază

Reglementările comunitare prevăd standarde de bază în materie de producție dintre cele mai exigente în lume, standarde care vizează siguranța și igiena, identitatea produsului și compoziția acestuia, protecția mediului, sănătatea plantelor și a animalelor, precum și bunăstarea animalelor. Aceste cerințe reflectă voința democratică exprimată în mod clar de consumatorii și cetățenii Uniunii.

Măsurile și sistemele comunitare de promovare a calității

Numeroși fermieri din UE sunt permanent în căutarea unor modalități noi și unice de a crea noi debușeuri și de a-și spori veniturile. Printre acestea se numără:

- să producă produse „de calitate superioară" care oferă consumatorilor ceva în plus față de standardele de bază, fie în termeni de caracteristici speciale, precum gustul, originea etc., fie în termeni de metodă de producție;

- să câștige încrederea consumatorilor în sistemele UE de promovare a calității și în afirmațiile pe care le fac producătorii despre „produsele lor de calitate superioară";

- să ajute consumatorii să aleagă și/sau să decidă dacă merită să plătească mai mult pentru un anumit produs;

- să protejeze denumirile produselor alimentare, ale vinurilor și ale băuturilor spirtoase ale căror caracteristici speciale și reputație depind de locul de producere a acestora și de știința producătorilor locali prin intermediul **indicațiilor geografice**, cum sunt „Chablis", „Prosciutto di Parma", „Scotch whisky", „Café de Colombia", „Sitia Lasithiou Kritis", „Szegedi szalámi", „Queso Manchego" și „Nürnberger Lebkuchen".

- să reglementeze sectorul **agriculturii ecologice** prin stabilirea unor cerințe stricte, întrucât din ce în ce mai mulți consumatori sunt atrași de metodele de producție utilizate în acest sector și caută în mod special produse alimentare cu etichetă ecologică;

- să înregistreze denumirile produselor **tradiționale** în cadrul unui sistem comunitar destinat promovării produselor alimentare și băuturilor tradiționale;

- să promoveze produsele specifice **regiunilor ultraperiferice** ale UE;

- să stabilească **standarde de comercializare** comunitare în numeroase sectoare, pentru a defini anumite calități ale produselor (de exemplu, „extra virgin" pentru uleiul de măsline, „categoria I" pentru fructe și legume și „ouă de găini crescute în aer liber" pentru ouă);

- să încurajeze **sistemele de certificare** inițiate de organisme publice și private pentru o mai bună informare a consumatorilor din întreaga Europă privind metodele de producție și caracteristicile produselor.

Cartea verde

În acest context, Comisia a decis să lanseze un proces de reflecție cu privire la modul de garantare a celui mai adecvat cadru de politică și de reglementare pentru a proteja și a promova calitatea produselor agricole, fără a crea costuri sau sarcini suplimentare. În prima fază, Comisia intenționează de inițieze un amplu proces de consultare privind pertinența instrumentelor existente, eventualele îmbunătățiri care li se pot aduce şi lansarea unor noi inițiative.

Partea I examinează cerințele de bază aplicabile producției agricole și standardele de comercializare a produselor susținute de UE, inclusiv cele care prevăd calități specifice ale produselor.

Partea II trece în revistă sistemele existente de promovare a calității care reglementează indicațiile geografice, „specialitățile tradiționale garantate (STG)", produsele originare din regiunile ultraperiferice și funcționarea pieței unice a produselor agricole ecologice.

Partea III examinează sistemele de certificare, în principal în sectorul privat, care îi ajută pe producători să comunice cumpărătorilor și consumatorilor informații despre produsele lor.

PARTEA I: CERINȚE ÎN MATERIE DE PRODUCȚIE ȘI STANDARDE DE COMERCIALIZARE

1. CERINȚELE UE ÎN MATERIE DE PRODUCȚIE AGRICOLĂ

Fermierii din UE respectă o serie de cerințe în materie de producție, iar toate alimentele produse în UE sunt obținute în conformitate cu aceste reguli. Scopul acestora nu este doar de a asigura respectarea standardelor de igienă și siguranță pentru produsele alimentare finite introduse pe piață, ci și de a se preocupa de anumite probleme ale societății (de natură ecologică, etică, socială….).

Pentru fermieri, aceste cerințe înseamnă să fie atenți la selectarea și utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor, să respecte regulile de igienă, să prevină bolile plantelor şi ale animalelor, să se asigure că lucrătorii agricoli sunt formați și protejați în mod adecvat, să garanteze bunăstarea animalelor de fermă și să protejeze mediul.

La rândul lor, consumatorii pot să aibă încredere că au fost respectate, pentru toate produsele originare din UE, cerințe de producție acceptabile, inclusiv în ceea ce privește problemele legitime ale societății menționate mai sus.

Aceste cerințe de producție evoluează constant în funcție de cerințele societății și ar trebui să reprezinte o parte importantă a aspectelor de calitate a produselor alimentare oferite spre vânzare şi un atu pe care pot să-l promoveze fermierii. Cu toate acestea, eforturile de a comunica consumatorilor faptul că aceste cerințe de producție există şi sunt respectate în fabricarea alimentelor nu par să fie încununate de succes.

Totuși, în afară de cerințele în materie de igienă și siguranță a produselor, multe dintre aceste cerințe de producție, precum cele care țin de protecția mediului și garantarea bunăstării animalelor nu sunt întotdeauna respectate în cazul produselor alimentare importate. De unde provine această discrepanță? Standardele în materie de producție agricolă, protecție a mediului, bunăstare a animalelor și siguranță a lucrătorilor sunt aspecte reglementate de

guvernele țărilor în care are loc producția agricolă. Așadar, în condițiile în care UE poate să insiste și chiar insistă asupra respectării de către produsele alimentare importate a standardelor de producție, în special a celor ce privesc igiena și siguranța, controlul metodelor de producție utilizate în obținerea produselor agricole și alimentare importate ține de legislația țării de producție.

Trebuie consolidată legătura între cerințele în materie de producție, altele decât cele de igienă și de siguranță a produselor, respectate de toți fermierii din UE și produsul rezultat. Dacă aceste cerințe de producție ar fi mai bine cunoscute și recunoscute de consumatori, ele s-ar putea transforma într-un avantaj comercial.

Totuși, aceste probleme ar trebui rezolvate fără a crea obstacole în calea funcționării pieței unice sau condiții de denaturare a concurenței.

Întrebarea 1:

Cum ar putea fi promovate cerințele și standardele urmate de fermieri și care depășesc cerințele minime de igienă și siguranță?

Care ar fi avantajele și dezavantajele următoarelor acțiuni:

– elaborarea de noi sisteme comunitare care să prevadă utilizarea unuia sau a mai multor simboluri și sigle indicând respectarea cerințelor UE în materie de producție, altele decât cele legate de igienă și siguranță? Aceste sisteme ar trebui să fie disponibile și produselor necomunitare care respectă cerințele UE în materie de producție?

– indicarea obligatorie a locului de producție a produselor primare (UE/non UE)?

2. STANDARDE DE COMERCIALIZARE

Standardele de comercializare ale UE sunt reglementări care prevăd, pentru un număr important de produse agricole și pentru anumite produse alimentare finite, definiții ale produselor, standarde minime, categorii de produse și cerințe de etichetare pentru informarea consumatorilor[2]. Scopul lor ar trebui să fie de a-i ajuta de fermieri să livreze produse de o calitate care să corespundă așteptărilor consumatorilor, să nu-i dezamăgească pe aceștia din urmă și să faciliteze compararea prețurilor pentru diferite calități ale produselor. Standardele de comercializare au fost adoptate pentru a înlocui diferitele standarde naționale și a facilita astfel schimburile comerciale pe piața unică.

Nu toate produsele alimentare se supun standardelor de comercializare adoptate la nivelul UE. De exemplu, în sectorul culturilor arabile (grâu, porumb, legume etc.), materiile prime sunt comercializate în conformitate cu standarde oficiale de calibrare și clasificare stabilite la nivel internațional, național sau de operatorii privați. Pentru produsele vândute către consumatori care nu sunt reglementate de standardele de comercializare ale UE, se aplică reguli generale

[2] Produse care intră sub incidența standardelor de comercializare: carnea de vită și mânzat, ouăle, fructele și legumele proaspete și prelucrate, mierea, hameiul, laptele și produsele lactate, uleiul de măsline, carnea de porc, carnea de pasăre, carnea de oaie, zahărul, vinul, produsele pe bază de cacao și ciocolată, extractele de cafea și de cicoare, sucurile de fructe, gemurile, jeleurile, marmelada etc. din fructe, băuturile spirtoase, untul, margarina și amestecurile.

de etichetare și de protecție a consumatorilor, pentru a garanta că aceștia din urmă nu sunt induși în eroare.

În timp ce anumite standarde de comercializare ale UE au fost definite fără dificultăți, altele au dat naștere unor controverse. Procesul de revizuire a standardelor de comercializare prin adoptarea unor regulamente comunitare poate fi, la rândul lui, dificil.

În prezenta carte verde, Comisia examinează trei aspecte generale legate de standardele de comercializare: în ce mod ar trebui elaborate elementele obligatorii ale standardelor de comercializare ale UE, dacă poate fi extinsă utilizarea mențiunilor facultative (denumite, de asemenea, mențiuni „rezervate") și care sunt opțiunile pentru simplificarea procesului însuși de stabilire a standardelor.

2.1. Elementele obligatorii ale standardelor de comercializare

Identificarea produselor: Majoritatea standardelor comunitare de comercializare definesc produsele agricole și alimentare pe care le reglementează într-un mod care stabilește un set de reguli comune clare pentru descrierea produsului. De exemplu, termenul „suc" nu poate fi utilizat dacă sucul de fructe a fost diluat. În mod similar, termenul „lapte" nu poate fi folosit pentru băuturile pe bază de soia.

Cerințe în materie de producție agricolă: În anumite cazuri, de exemplu pentru fructele și legumele proaspete sau pentru carnea de pasăre, standardele de comercializare stabilesc, de asemenea, cerințe absolute și stricte în ceea ce privește calitatea „bună, originală și comercială", a căror respectare constituie o premisă pentru vânzarea către consumatori. Fructele și legumele proaspete nu pot fi vândute consumatorilor dacă sunt în stare proastă sau sunt afectate de putregai, pete, murdărie, paraziți, dacă sunt nedezvoltate sau, în cazul fructelor, necoapte. Aceste cerințe includ, de asemenea, cerințe minime în ceea ce privește dimensiunea (ca indicator al maturității). Din această cauză, unele fructe și legume comestibile (adică al căror consum nu prezintă riscuri) pot fi excluse de pe piața produselor proaspete și utilizate pentru prelucrare sau distruse.

Categorii de calitate și dimensiune: O serie de standarde de comercializare includ sisteme obligatorii de clasificare. Inițial, acestea au fost introduse din rațiuni de transparență a pieței, pentru a permite consumatorilor să compar prețurile produselor din anumite clase sau categorii. Carcasele și carnea de pasăre trebuie clasificate în categoria A sau categoria B în funcție de anumite criterii de calitate, precum descrierea tehnică a formei carcasei sau existența unor leziuni la nivelul acesteia. Ouăle trebuie încadrate în una dintre cele patru categorii – „XL", „L", „M" și „S" – și clasificate în funcție de metoda de producție: „ouă de găini crescute în cuști", „ouă de găini crescute în hale la sol", „ouă de găini crescute în aer liber" sau „ouă ecologice". În mod similar, unele fructe și legume pot fi încadrate la categoria „Extra", „categoria I" sau „categoria II", ceea ce înseamnă că aceste fructe trebuie calibrate înainte de fi puse în vânzare.

În ceea ce privește aspectele obligatorii ale standardelor de comercializare, principalele întrebări sunt dacă regula este necesară pentru a îndeplini obiectivele legitime ale politicii, dacă costurile administrative sunt proporționale și dacă implementarea regulii are consecințe nedorite, precum crearea de obstacole în calea comercializării unor produse inovatoare sau originale sau distrugerea unor produse comestibile.

Întrebarea 2:

Care este efectul definițiilor produselor prevăzute în standardele comunitare de comercializare asupra consumatorilor, comercianților și producătorilor? Care sunt avantajele și dezavantajele acestora?

Ar trebui permisă vânzarea cu amănuntul a unor produse care respectă cerințele în materie de igienă și siguranță, dar nu se încadrează în standardele de comercializare din motive ce țin de estetica produsului sau din alte motive similare? Dacă da, ar trebui astfel de produse să cuprindă informații specifice destinate consumatorului?

Ar putea clasificările obligatorii în funcție de calitate și de dimensiune să devină mențiuni facultative „rezervate" (în conformitate cu punctul 2.2 de mai jos)?

2.2. Mențiunile rezervate prevăzute de standardele de comercializare

Mențiunile rezervate facultative sunt definite prin lege. Ele indică cumpărătorului că produsul pe care se trece o mențiune rezervată corespunde unei metode de producție definite sau unei anumite caracteristici. Mențiunile rezervate în standardele de comercializare sunt destinate să ofere consumatorului informații tehnice utile și precise. Mențiunile rezervate ar trebui să îi ajute și pe fermieri, aceștia putând să identifice caracteristici sau metode de producție care aduc un plus de valoare și să asigure astfel venituri financiare suplimentare care să acopere costurile de producție suplimentare.

Mențiunile rezervate facultative sunt utilizate, de asemenea, pentru identificarea categoriilor sau a calităților produselor. Cu toate acestea, produsele pot fi vândute fără a se utiliza vreo mențiune de acest fel, de exemplu:

– conform standardelor de comercializare pentru carnea de pasăre, utilizarea mențiunilor facultative „hrănite cu….", „crescute în interior – sistem extensiv", „crescute în aer liber" sau „crescute în aer liber în mod tradițional" sunt rezervate produselor care au fost obținute prin anumite metode;

– mențiunea „extras la rece" poate fi utilizată numai pentru uleiurile virgine și extra virgine care au fost supuse acestui procedeu, dar aceasta nu este obligatorie.

Mențiunile rezervate facultative oferă posibilitatea de a prevedea, după caz, definiții precise care permit fermierilor să comunice informații privind caracteristici specifice ale produselor și anumite metode de producție.

Pe de altă parte, fermierii și primii producători de produse alimentare din diferite sectoare agricole care doresc să informeze consumatorii cu privire la utilizarea anumitor metode de producție utilizează în mod frecvent atribute precum „de casă", „de munte", „cu un nivel scăzut de emisii de bioxid de carbon", „natural" etc. Aceste mențiuni pot fi folosite cu condiția să respecte eventualele definiții naționale aplicabile și standardele generale și să nu-i inducă în eroare pe consumatori. Mențiunile de acest gen și practicile agricole care stau în spatele lor fac produsele mai atrăgătoare. Prin urmare, consumatorii pot fi induși în eroare dacă, de exemplu, se folosesc expresii care presupun utilizarea unor metode de producție extensive pentru produse obținute prin procedee agricole mai intensive. Recenta apariție a diferitor etichete indicând utilizarea unor metode de producție care au un impact redus asupra

schimbărilor climatice a determinat o anumită doză de confuzie. Ar putea fi necesar, așadar, să se definească la nivel comunitar astfel de mențiuni privind metodele de producție în anumite sectoare.

Întrebarea 3:

În ce măsură este necesar să se prevadă definiții ale „mențiunilor rezervate facultative” în standardele de comercializare la nivelul UE?

Ar trebui Uniunea Europeană să definească mențiunile rezervate generale care descriu metodele de producție în anumite sectoare, precum „de munte”, „de casă” și „cu un nivel scăzut de emisii de bioxid de carbon?

2.3. Simplificarea standardelor de comercializare

Pentru a dezvolta standardele de comercializare ale UE în general, trebuie să examinăm modalitățile de simplificare a procesului de elaborare, prin simplificarea procedurilor în cadrul Comisiei, prin transferul acestei sarcini către alte organisme sau prin trimitere la standarde internaționale.

Simplificarea ar trebui să țină seama, de asemenea, de sarcinile administrative care revin autorităților publice sau părților interesate. De exemplu, cerințele de clasificare (de exemplu, calibrarea) a fructelor și legumelor implică costuri pentru producători și obligă autoritățile publice să verifice respectarea acestora.

Multe standarde de comercializare ale UE se bazează pe standardele convenite la nivel internațional în *Codex Alimentarius* sau de *Comisia Economică pentru Europa a Organizației Națiunilor Unite* (CEE-ONU). Atunci când sunt relevante, aceste standarde internaționale sunt utilizate ca bază pentru standardele de comercializare ale UE. În cazul culturilor arabile, pentru care nu au fost adoptate standarde comunitare de comercializare, standardele internaționale servesc drept referință pentru standardele naționale sau sunt folosite direct de operatorii privați, spre deosebire de standardele obligatorii ale UE care se aplică pentru anumite fructe și legume. Uniunea Europeană participă, la rândul ei, la stabilirea unor standarde internaționale, iar standardele UE sunt folosite uneori ca bază pentru elaborarea standardelor internaționale.

Pe măsură ce se schimbă cerințele pieței și avansează tehnologia, standardele de comercializare pot să devină parțial perimate și trebuie adaptate și actualizate. În general, există două modalități de actualizare a standardelor.

Autoreglementare

Operatorii din sectorul vizat pot fi însărcinați să stabilească și să monitorizeze standardele de comercializare, inclusiv cele ce țin de definițiile produselor, categoriile de produse și mențiunile rezervate. Acolo unde există standarde internaționale, acestea pot fi utilizate direct de producători și comercianți în tranzacțiile comerciale.

Comercianții și oamenii de afaceri în general dintr-un anumit sector pot să își asume din proprie inițiativă sarcina de a elabora standarde de referință sau coduri de practică. Acest proces este cunoscut sub denumirea de autoreglementare. Costurile administrative legate de implementare sunt scăzute, întrucât orice eventuale litigii sunt soluționate între părțile implicate, adică prin arbitraj, spre deosebire de standardele implementate de autoritățile

publice, care implică costuri de inspecție și de control, la care se adaugă, după caz, cheltuielile de judecată.

Autoreglementarea prezintă avantajul că politicile sunt concepute, implementate și controlate de persoane care iau parte efectiv la ceea ce se întâmplă pe piață. Procedurile de elaborare a standardelor pot fi mai simple și pot permite un grad mai mare de flexibilitate și adaptări mai rapide în contextul unui mediu de piață dinamic. În același timp, normele tehnice se aplică numai acelor întreprinderi care s-au angajat să le respecte (cunoscute, de asemenea, ca „acorduri între părți semnatare”).

Exemple de autoreglementare se pot găsi în sectorul cartofilor și în cel al sucurilor de fructe.

Simplificarea reglementărilor UE

O altă modalitate de actualizare a standardelor de comercializare este simplificarea procedurilor UE de aprobare și de revizuire a standardelor de comercializare prin coreglementare, prin trimitere directă la standardele internaționale și prin aplicarea unor sisteme facultative, după caz.

– Coreglementarea este un proces prin care un act legislativ comunitar încredințează realizarea unor obiective clar definite părților interesate recunoscute în domeniu. În cazul standardelor de comercializare, legiuitorul s-ar concentra pe aspectele esențiale ale actului juridic, în timp de reprezentanții părților interesate ar fi rugați să completeze legislația și să stabilească date și specificații tehnice pe baza experienței lor.

– Legislația comunitară ar face pur și simplu trimitere la standarde convenite la nivel internațional, evitându-se astfel procesul de stabilire a standardelor de comercializare la nivelul UE. Cu toate acestea, standardele internaționale se adoptă în mod normal doar într-un număr restrâns de limbi și, cu siguranță, în doar câteva limbi oficiale ale UE.

– În sfârșit, conținutul regulilor existente ar putea fi simplificat și raționalizat, de exemplu, printr-o reexaminare critică (a se vedea partea de mai sus consacrată diferitor aspecte ale standardelor de comercializare, în special „mențiunilor rezervate”) și elaborarea unui cadru nou, armonizat pentru standardele de comercializare, după exemplul celui inițiat în sectorul fructelor și legumelor.

Întrebarea 4:

În ce măsură ar putea fi realizate prin autoreglementare elaborarea, implementarea și controlul standardelor de comercializare (sau o parte a acestora)?

Dacă standardele de comercializare (sau o parte a acestora) ar rămâne sub incidența legislației comunitare, care ar fi avantajele și dezavantajele, inclusiv în ceea ce privește sarcina administrativă, ale următoarelor metode:

– utilizarea coreglementării?

– trimiterea la standarde internaționale?

– menținerea procedurii legislative în vigoare (simplificând pe cât posibil conținutul)?

PARTEA II: SISTEME SPECIFICE DE CALITATE ALE UE

Au fost create patru sisteme comunitare de calitate specifice, care vizează indicațiile geografice, agricultura ecologică, specialitățile tradiționale și produsele originare din regiunile ultraperiferice ale UE. Aceste sisteme le permit consumatorilor să identifice produsele care posedă calități specifice datorate originii lor specifice și/sau metodelor de producție. Pentru a-i face pe consumatori să aibă încredere în caracterul justificat al mențiunilor de pe etichetă, respectarea caietului de sarcini este monitorizată de autoritățile publice sau de un organism privat de certificare. Fermierii care produc produse autentice sunt protejați împotriva concurenței din partea unor produse de imitație vândute la prețuri mai mici sub denumiri protejate. Prin urmare, acești fermieri ar trebui să poată obține prețuri mai mari, pe măsura grijii și eforturilor lor suplimentare.

Cele patru sisteme sunt concepute să corespundă unor anumite cereri ale pieței pentru produse care posedă aceste calități specifice. Scopul prezentei cărți verzi este de a examina în detaliu diferite aspecte ale sistemelor menționate, precum și posibilitatea elaborării unui sistem suplimentar la nivelul UE.

3. INDICAȚIILE GEOGRAFICE

O „indicație geografică" este o denumire care descrie un produs agricol sau alimentar care își datorează caracteristicile sau reputația ariei geografice din care provine. Numeroși consumatori din UE și un număr tot mai mare de consumatori din întreaga lume care sunt preocupați de calitatea produselor vor căuta produse autentice, provenite dintr-o anumită arie geografică, pentru care vor plăti un preț mai ridicat. Pentru fermieri și producători, indicațiile geografice pot oferi o sursă importantă de venituri și un element de siguranță, precum și sentimentul de satisfacție și mândria de a produce produse de calitate care reprezintă o parte a patrimoniului Europei.

Iată de ce UE a creat pentru produsele agricole și alimentare, pentru vinuri și băuturi spirtoase registre de indicații geografice desemnate să faciliteze protecția proprietății intelectuale asupra denumirilor produselor care întrunesc condițiile cerute. „Indicațiile geografice" includ atât „denumirea de origine protejată" (DOP), cât și „indicațiile geografice protejate" (IGP). Pentru ca o denumire să se califice pentru DOP, toate etapele producției[3] trebuie să aibă loc, în principiu, în aria geografică vizată, iar caracteristicile produsului trebuie să se datoreze exclusiv sau în principal originii geografice a acestuia. Pentru ca o denumire să se califice pentru IGP, cel puțin o etapă a producției trebuie să aibă loc în aria geografică vizată, iar legătura cu aria în cauză poate fi justificată printr-o calitate specifică, reputație sau alte caracteristici ale produsului legate de aria geografică.

Sistemul comunitar al indicațiilor geografice (IG) este deschis, bineînțeles, și producătorilor din țări terțe.

---

[3] De exemplu, aprovizionarea cu materii prime, curățarea și calibrarea, prelucrarea, maturare, prepararea produsului finit etc.

3.1. Protecția indicațiilor geografice și controlul aplicării lor

Protecția

O indicație geografică înregistrată asigură protecția proprietății intelectuale și acordă producătorilor și altor persoane care comercializează produsul original dreptul de a utiliza denumirea înregistrată. Denumirea înregistrată nu poate fi folosită pentru produse similare, nici măcar însoțită de cuvinte precum „stil”, „tip”, „fel”; în mod similar, este interzisă evocarea sau indicarea sub formă tradusă a denumirii înregistrate.

Înregistrarea și protecția unei indicații geografice poate duce la conflicte cu eventuali utilizatori existenți (sau potențiali) ai denumirii, cum sunt deținătorii de mărci comerciale sau utilizatorii de denumiri de soiuri de plante și rase de animale care conțin o indicație geografică. Unii utilizatori susțin că o denumire se folosește cu sens generic, întrucât o denumire generică nu poate fi înregistrată ca indicației geografică. Există norme juridice care încearcă să soluționeze aceste conflicte, iar problema statutului de denumire generică a fost clarificată în mare măsură de Curtea Europeană de Justiție.

Pentru a permite o mai bună identificare a produselor care beneficiază de o IG protejată, UE a creat simboluri care trebuie utilizate pe produsele comercializate sub denumiri înregistrate.

Controlul aplicării legislației

Autoritățile publice sau organismele private de certificare efectuează controale pentru a verifica dacă fermierii respectă caietul de sarcini al produsului. În plus, statele membre desfășoară controale administrative privind utilizarea denumirilor înregistrate pentru produsele vândute cu ridicata sau cu amănuntul, în conformitate cu legislația specifică aplicabilă vinurilor și băuturilor spirtoase și ca parte a controalelor oficiale prevăzute pentru alte produse de legislația comunitară în domeniul alimentar.

Aceste controale realizate de autoritățile publice în ceea ce privește indicațiile geografice fac distincție între instrumentul menționat și protecția mărcii comerciale. Mărcile comerciale reprezintă instrumente juridice de drept privat, iar proprietarul unei mărci comerciale trebuie să o apere, dacă este necesar, prin acțiuni în justiție inițiate individual.

Întrebarea 5:

Este necesar să se clarifice sau să se adapteze anumite aspecte ale normelor care prevăd drepturile utilizatorilor de indicații geografice sau ale altor utilizatori (sau potențiali utilizatori) ai unei denumiri?

Ce criterii ar trebui folosite pentru a stabili dacă o denumire este generică?

Sunt oare necesare schimbări în sistemul indicațiilor geografice în ceea ce privește următoarele elemente:

– amploarea protecției?

– controlul aplicării protecției?

– produsele agricole și alimentare reglementate?

Ar trebui încurată utilizarea unor instrumente alternative, precum protecția mărcilor comerciale?

3.2. Criteriile de înregistrare a indicațiilor geografice

Pentru a menține încrederea în sistemul indicațiilor geografice, este esențial ca înregistrările să răspundă așteptărilor consumatorilor în materie de produse de calitate. În total, au fost înregistrate sau sunt în curs de examinare circa 3 000 de indicații geografice pentru vinuri, băuturi spirtoase și produse agricole și alimentare. Multe dintre cererile depuse în prezent vizează produse vândute în principal pe piețe locale sau regionale. Pentru anumite denumiri de produse alimentare prelucrate, legătura dintre loc și producție se bazează mai degrabă pe prelucrare decât pe obținerea ingredientelor, precum și pe reputația produsului. Prin urmare, materiile prime pot fi originare din afara ariei de producție, ceea ce poate să nu corespundă aşteptărilor consumatorului.

Pentru multe produse, calitatea și reputația nu rezidă exclusiv în factori legați de origine și/sau știința producătorilor locali. Criteriile de durabilitate pot avea și ele o contribuție importantă la calitatea produsului și la satisfacerea aşteptărilor consumatorilor. Exemple de astfel de criterii sunt:

– contribuția produsului la economia locală,

– durabilitatea ecologică a metodelor de producție agricolă,

– viabilitatea economică a produsului și potențialul lui pentru export,

– pentru produsele alimentare prelucrate, cerința conform căreia toate materiile prime trebuie să provină, de asemenea, dintr-o zonă vecină cu zona în care se prelucrează produsul.

Întrebarea 6:

Ar trebui introduse criterii suplimentare pentru a reduce numărul cererilor de indicații geografice? În special, ar trebui înăsprite criteriile aplicabile indicațiilor geografice, spre deosebire de denumirile de origine protejate, pentru a sublinia legătura dintre produs și aria geografică?

Ar trebui incluse în caietul de sarcini criterii specifice de durabilitate și alte criterii, indiferent dacă au sau nu o legătură imanentă cu originea? Care ar fi avantajele și dezavantajele acestora?

3.3. Protecția indicațiilor geografice ale UE în țările terțe

Anumite indicații geografice prezintă un potențial considerabil de export pe piețele produselor de vârf de gamă. Exportatorii comunitari pot face uz de atuurile lor acolo unde consumatorii caută produse de calitate. Cu toate acestea, indicațiile geografice de succes sunt, de asemenea, ținte tentante pentru imitare și uzurpare. Pentru a-i încuraja pe producătorii din UE să comercializeze produse de calitate în afara UE și să își protejeze investițiile, este esențial să se prevadă o protecție juridică a indicațiilor geografice comunitare.

Unele țări din afara UE dețin sisteme specifice de protecție a indicațiilor geografice, în timp ce altele se prevalează de legislația în materie de mărci comerciale, de etichetare sau de o combinație de instrumente juridice adoptate în acest scop.

Indicațiile geografice sunt protejate prin diverse acorduri multilaterale. UE a încheiat o serie de acorduri bilaterale, în special în sectorul vinurilor. Uniunea Europeană caută să obțină o mai bună protecție și înregistrare la nivel multilateral (OMC) și prin negocierea unui număr mare de acorduri bilaterale pentru toate produsele agricole. În cadrul acordurilor bilaterale, se dorește obținerea protecției pentru întreaga listă de indicații geografice a UE. Totuși, întrucât dintre cele 3 000 de indicații geografice protejate în prezent în UE o mare parte sunt produse vândute în principal la nivel local sau regional, se pune întrebarea dacă mai este necesară protecția tuturor acestor denumiri la nivel internațional.

Întrebarea 7:

Cu ce fel de dificultăți se confruntă utilizatorii de indicații geografice atunci când încearcă să obțină protecție în țări din afara UE?

Ce ar trebui să facă UE pentru a proteja în cel mai eficient mod indicațiile geografice în țările terțe?

3.4. Indicațiile geografice ca ingrediente în produsele prelucrate

Etichetele produselor prelucrate și preparate menționează deseori principalele ingrediente. Atunci când ingredientul este o denumire de origine protejată (DOP) sau o indicație geografică protejată (IGP), producătorul produsului prelucrat ar putea să dorească să menționeze prezența acestui ingredient folosind denumirea înregistrată. Cu toate acestea, producătorii ingredientului pot să se opună utilizării denumirii înregistrate pentru promovarea produsului prelucrat.

Normele generale în materie de informare a consumatorilor includ dispoziții privind modul în care pot fi menționate ingredientele fără a se induce în eroare consumatorii. De exemplu, dacă un ingredient este utilizat în denumirea de vânzare, proporția ingredientului trebuie precizată în lista ingredientelor.

Întrebarea 8:

Menționarea ingredientelor IGP/DOP în produsele prelucrate/alimentele preparate a dat naștere unor eventuale dificultăți?

3.5. Originea materiilor prime utilizate pentru produsele care beneficiază de o indicație geografică protejată

Pentru a corespunde definiției IGP, o singură etapă a procesului de producție trebuie să aibă loc în zona care dă numele produsului. În cazul multor IGP (și anumite DOP) de produse prelucrate, materiile prime sunt obținute din afara zonei în cauză. Unii consumatori se pot aștepta ca materiile prime să provină din zona respectivă, în timp ce pentru alții poate fi important ca producătorii specializați din aria geografică respectivă să aleagă materiile prime de cea mai bună calitate indiferent de originea lor. Așteptările consumatorilor pot varia în funcție de tipul produsului.

Întrebarea 9:

Care sunt avantajele și dezavantajele indicării originii materiilor prime în cazul în care acestea provin din altă zonă decât cea a indicației geografice?

3.6. Coerența și simplificarea sistemelor indicațiilor geografice

În prezent, există trei sisteme de înregistrare și de protecție a indicațiilor geografice agricole în UE: unul pentru produsele agricole și alimentare, unul pentru băuturile spirtoase și unul pentru vinuri. Această situație se explică în parte prin caracterul specific al produselor respective și prin implementarea progresivă a sistemului de protecție pentru fiecare tip de produs.

Deși elementele de bază ale celor trei sisteme sunt similare, și anume tipul protecției, definițiile, implementarea regulilor la nivel administrativ, legăturile cu mărcile înregistrate, regulile privind coexistența cu denumiri omonime, crearea unui registru și rolul unui caiet de sarcini al produsului, există diferențe procedurale și de alt ordin bazate pe cerințe specifice aplicabile diferitor tipuri de produse. De exemplu, vinurile și produsele agricole și alimentare pot fi protejate atât prin DOP, cât și prin IGP, dar numai băuturile spirtoase pot fi înregistrate ca IGP.

Întrebarea 10:

Este necesară simplificarea și armonizarea celor trei sisteme ale UE pentru protecția indicațiilor geografice și, dacă da, în ce măsură? În schimb, ar trebui aceste sisteme să continue să se dezvolte ca două instrumente de înregistrare distincte?

4. SPECIALITĂȚILE TRADIȚIONALE GARANTATE

„Specialitățile tradiționale garantate” (STG) corespund denumirilor de produse agricole sau alimentare care sunt produse din materii prime tradiționale, prin metode de producție tradiționale sau a căror compoziție are un caracter tradițional. Sistemul vizează produsele agricole destinate consumului uman și o varietate de produse alimentare precum berea, produsele de cofetărie, pastele, produsele semipreparate, supele, înghețatele și sorbeturile.

De la introducerea sistemului în 1992, au fost înregistrate doar 20 denumiri de STG și alte circa 30 de denumiri așteaptă să fie înregistrate. Chiar dacă toate aceste denumiri ar fi înregistrate, cifra rămâne foarte scăzută. Puține dintre denumirile înregistrate au o importanță semnificativă în termeni economici.

În majoritatea cazurilor, înregistrarea servește numai la evidențierea formei tradiționale a produsului, produsele netradiționale putând să continue utilizarea denumirii. Peste două treimi dintre solicitanți au optat pentru acest tip de înregistrare, *fără* rezervarea denumirii. Ca opțiune alternativă, se poate solicita exclusiv înregistrarea denumirii, caz în care aceasta poate fi folosită numai pentru a descrie produsul fabricat în conformitate cu caietul de sarcini, indiferent dacă poartă sau nu mențiunea „specialitate tradițională garantată”, acronimul „STG” sau sigla comunitară. Prin urmare, majoritatea înregistrărilor STG vizează doar identificarea produsului tradițional, fără protejarea denumirii.

Orice producător care acceptă să se supună controalelor necesare poate să producă și să comercializeze produsul său tradițional în cadrul sistemului. Totuși, se pare că puțini operatori din afara țării în care a fost depusă cererea inițială au profitat de această posibilitate oferită de regulamentul STG.

Întrebarea 11:

Dat fiind gradul scăzut de utilizare a sistemului STG, există o modalitate mai bună de identificare și promovare a specialităților tradiționale?

5. AGRICULTURA ECOLOGICĂ

Cererea consumatorilor pentru alimente produse în regim ecologic a crescut constant în ultimii ani, creșterea cererii depășind creșterea ofertei. Pentru fermieri și consumatori, integritatea sistemului de producție ecologică este cea care trebuie să garanteze faptul că produsul a fost obținut în conformitate cu caietul de sarcini. Controalele efectuate de autoritățile publice sau de organismele de certificare sunt esențiale pentru menținerea încrederii în sistem și justificarea prețurilor mai ridicate.

Piața comunitară a produselor alimentare ecologice continuă să fie fragmentată pe plan național. Supermarketurile naționale au tendința de a se aproviziona cu produse certificate de organisme naționale de certificare, în pofida faptului că toate aceste organisme funcționează în conformitate cu standarde comunitare comune în materie de producție ecologică. Actuala provocare pentru UE este, prin urmare, de a crea o piață internă funcțională pentru produsele obținute prin metode ecologice, fără a pierde sau a slăbi reputația și credibilitatea etichetei ecologice.

UE aplică din 1991 un standard care prevede norme în materie de agricultură ecologică pentru producătorii și procesatorii europeni și pentru exportatorii din țările terțe care doresc să

introducă pe piața comunitară produse ecologice. Standardul comunitar respectă întocmai normele în materie de agricultură ecologică stabilite în cadrul standardului internațional adoptat prin *Codex Alimentarius*, care facilitează recunoașterea produselor ecologice comunitare exportate în alte țări.

Obiectivele strategice și de politică pentru sectorul agriculturii ecologice au fost stabilite în 2004 și definite în *Planul de acțiune european pentru produse alimentare și agricultură ecologice*. Progresul legislativ cel mai important a fost un nou regulament privind agricultura ecologică adoptat în iunie 2007. Dat fiind că regulamentul respectiv a fost adoptat foarte recent, Comisia dorește să se concentreze, în cadrul procedurii de consultare, mai degrabă asupra modului în care funcționează piața produselor ecologice decât asupra dispozițiilor acestui text.

Întrebarea 12:

Ce factori ar putea frâna dezvoltarea unei piețe comunitare unice a produselor ecologice? Cum se poate ameliora funcționarea pieței comunitare unice a produselor ecologice?

6. POLITICA ÎN MATERIE DE PRODUSE DE CALITATE ÎN REGIUNILE ULTRAPERIFERICE

Legislația privind măsurile specifice în sectorul agricol în regiunile ultraperiferice[4] prevede introducerea unui simbol grafic destinat să aducă în atenția publicului produsele agricole de calitate originare din regiunile ultraperiferice și să promoveze consumul acestora, sub formă naturală sau prelucrate. Utilizarea simbolului este monitorizată de organisme desemnate de autoritățile naționale, iar condițiile de utilizare a acestuia sunt stabilite de organizațiile comerciale implicate. Produsele agricole care pot fi însoțite de simbolul menționat trebuie să îndeplinească condițiile definite prin trimitere la normele comunitare sau, în absența acestor norme, prin trimitere la standardele internaționale.

După caz, pot fi adoptate, la propunerea organizațiilor comerciale reprezentative, cerințe specifice suplimentare pentru produsele originare din regiunile ultraperiferice. Până în prezent, de această posibilitate au profitat producătorii din regiunile ultraperiferice ale Spaniei și Franței (de exemplu, pentru ananas, banane, pepeni galbeni și alte fructe exotice din Guadelupa, Martinica și Réunion și pentru banane, roșii, castraveți și alte fructe și legume, precum și pentru flori și vin din Insulele Canare).

Aceste inițiative sunt destinate să-i motiveze pe fermieri să respecte cerințele de calitate pentru produsele lor și să aducă un plus de valoare producției locale a regiunilor dezavantajate de insularitate și de distanța mare față de continentul european, precum și de condițiile geografice și meteorologice dificile. În acest mod, simbolul grafic și cerințele de producție asociate ar trebui să contribuie la sporirea competitivității sectorului agricol al acestor regiuni atât pe piața locală, cât și pe cea externă.

[4] Este vorba de departamentele franceze de peste mări Guyana, Martinica, Guadelupa și Réunion, Insulele Canare (Spania) și Insulele Azore și Madeira (Portugalia).

Întrebarea 13:

În ce măsură utilizarea simbolurilor grafice proprii regiunilor ultraperiferice ale UE a contribuit la informarea publicului cu privire la produsele din aceste regiuni?

Cum ar trebui încurajate aceste inițiative pentru a spori volumul produselor agricole de calitate originare din regiunile ultraperiferice?

7. ALTE SISTEME COMUNITARE

Sistemele comunitare de calitate existente vizează originea geografică, produsele tradiționale, produsele originare dintr-o anumită regiune și agricultura ecologică și reprezintă piatra de temelie a politicii comunitare în materie de calitate. Ar putea fi adoptate și alte sisteme comunitare, inclusiv sisteme privind produsele de mare valoare naturală sau produsele de munte, integrarea bunăstării animalelor în filiera produselor de calitate (Welfare Quality)[5], precum și crearea unei etichete de origine la nivelul UE și extinderea utilizării etichetei ecologice pentru produsele agricole prelucrate. De asemenea, ar putea fi încurajată inovarea.

Orice nou sistem comunitar de calitate trebuie să corespundă necesităților politice la nivelul UE care nu pot fi satisfăcute în mod adecvat de un sistem național sau privat sau de un alt instrument. În cadrul exercițiului de *evaluare a „stării de sănătate”* a politicii agricole comune, prioritățile majore sunt provocările pe care le presupun efectele schimbărilor climatice, conservarea biodiversității și utilizarea apei.

Comisia ar putea să examineze posibilitatea creării unor noi sisteme, dacă sunt necesare dispoziții legislative suplimentare sau, în anumite cazuri, poate fi considerată suficientă stabilirea unui set de orientări.

Sistemele obligatorii ar putea prezenta avantaje, în special în domenii complexe din punct de vedere juridic și științific (de exemplu, bunăstarea animalelor). În alte cazuri, sistemele facultative se pot dovedi suficiente, fiind concepute pentru a-i ajuta pe proprietarii sistemelor la dezvoltarea și îmbunătățirea acestora.

In conformitate cu principiile unei mai bune legiferări, trebuie să se țină seama de sarcina administrativă care le revine fermierilor și altor părți interesate, precum și administrațiilor statelor membre și Comisiei.

---

[5] http://www.welfarequality.net/everyone: Welfare Quality® este un proiect integrat finanțat de Comisia Europeană în cadrul celui de-al șaselea program-cadru. Programul de cercetare este destinat dezvoltării unor standarde europene pentru evaluarea bunăstării animalelor în exploatații, a unor sisteme de informare și a unor strategii concrete de ameliorare a bunăstării animalelor.

Întrebarea 14:

Există probleme arzătoare pentru care sistemele și instrumentele existente sunt neadaptate și pentru care este necesar să se creeze un sistem la nivelul UE?

Ar trebui Comisia să ia în considerare impunerea unor sisteme obligatorii în anumite cazuri, de exemplu, în situațiile complexe din punct de vedere juridic și științific sau atunci când trebuie garantat un grad înalt de acceptare din partea consumatorilor?

Dacă da, cum poate fi redusă, în cea mai mare măsură posibilă, sarcina administrativă care le revine părților interesate și autorităților publice?

PARTEA III: SISTEME DE CERTIFICARE

8. SISTEMELE DE CERTIFICARE A CALITĂțII PRODUSELOR ALIMENTARE

Numărul sistemelor naționale și private de certificare a calității produselor alimentare a crescut în mod semnificativ în ultimii ani. Pentru vânzătorii cu amănuntul, este vorba de o modalitate de a reacționa la evoluția cererii consumatorilor și de a le livra produse cu calități specifice, care țin fie de caracteristici, fie de metodele de producție. Pentru consumatori, faptul că sistemele se bazează pe certificare oferă o garanție suplimentară cu privire la fiabilitatea informațiilor de pe etichetă. Pentru fermieri, aceste sisteme reprezintă atât un cost, cât și o posibilitate de a-i informa pe consumatori cu privire la calitățile produsului.

Sistemele de certificare din UE vizează aspecte diverse precum respectarea standardelor obligatorii de producție sau cerințe suplimentare în materie de protecție a mediului, bunăstare a animalelor, calități organoleptice, bunăstare a lucrătorilor, comerț echitabil, probleme legate de schimbările climatice, considerații de ordin etic, religios sau cultural, metode de producție și origine.

Certificarea calității oferă industriei alimentare și vânzătorilor cu amănuntul garanții suplimentare în ceea ce privește produsele furnizate și certitudinea juridică a faptului că fermierii au respectat standardele corespunzătoare, susținând astfel reputația vânzătorilor cu amănuntul.

Cu toate acestea, numărul tot mai mare de sisteme și mărci de garanție din ultimii ani dă naștere unor preocupări privind transparența cerințelor sistemelor, credibilitatea afirmațiilor formulate și posibilele consecințe ale acestora asupra caracterului echitabil al relațiilor comerciale.

În cadrul prezentei consultări, Comisia dorește să reunească opinii privind funcționarea acestor sisteme, în mare parte private, și impactul acestora asupra fermierilor atât în Uniunea Europeană, cât și în afara frontierelor sale, inclusiv în țările în curs de dezvoltare.

8.1. Eficiența sistemelor de certificare în elaborarea obiectivelor de politică

Sistemele de certificare pot permite marilor vânzători cu amănuntul să asigure sau să impună respectarea anumitor condiții de producție și de livrare. Apariția acestor sisteme de-a lungul anilor este rezultatul evaluărilor efectuate de vânzătorii cu amănuntul care au arătat dorința

consumatorilor de a ști mai multe despre produsele alimentare pe care le cumpără. Principalele aspecte care îi preocupă pe mulți consumatori sunt igiena, siguranța și prețul. Printre principalii factori care îi determină pe consumatori să dorească produse de calitate cu anumite caracteristici sau obținute prin anumite metode de producție se numără:

– dorința consumatorilor de a restabili legătura cu agricultura și de privilegia produsele locale și sezoniere obținute prin metode de producție care respectă natura și societatea;

– preocupările legate de mediu, precum lupta împotriva schimbărilor climatice, gestionarea mai eficientă a resurselor naturale, cum sunt apa și solul și conservarea biodiversității;

– promovarea calităților nutriționale ale produselor alimentare;

– preocupările de ordin social: eticheta „Fair Trade" (Comerț echitabil) este un exemplu de sistem al cărui obiectiv strategic este de a-i ajuta pe producători și pe lucrători (în principal în țările în curs de dezvoltare) să treacă de pe o poziție de vulnerabilitate economică și socială pe o poziție de securitate și autosuficiență economică;

– bunăstarea animalelor: sisteme private promovate de grupurile de apărare a bunăstării animalelor și fermierii care colaborează cu vânzătorii cu amănuntul și cu comunitatea științifică. În general, aceste sisteme atestă, în scopuri comerciale, respectarea unor cerințe mai stricte decât minimumul necesar.

Acești factori pot oferi o explicație, cel puțin într-o oarecare măsură, cu privire la apariția unei enorme varietăți de sisteme de certificare. Cu toate acestea, crearea și utilizarea unui sistem de certificare depinde, în unele cazuri, de existența unei cereri pe piață.

Sistemele care garantează respectarea cerințelor legale existente sunt cunoscute drept „sisteme de bază". În loc să „adauge" cerințe de calitate specifice, aceste sisteme stabilesc, pe baza cerințelor de reglementare de bază, norme pentru operatori (de exemplu, obligația de a ține registre suplimentare) și prevăd controale destinate să garanteze respectarea acestora. Acest tip de sisteme este utilizat pentru a indică faptul că produsele sunt „certificate" sau „garantate" în conformitate cu standardele corespunzătoare, inclusiv cele de igienă etc. Deseori, aceste sisteme funcționează între întreprinderi și sunt destinate să garanteze întreprinderilor că produsul furnizat respectă standardele și cerințele corespunzătoare. Sistemele pot fi concepute pentru a proteja reputația întreprinderilor și a reduce probabilitatea și impactul eventualelor acțiuni în răspundere civilă. La ora actuală, faptul că un produs respectă cerințele de bază nu este comunicat consumatorului final.

Întrebarea 15:

În ce măsură poate sistemul de certificare a calității produselor să răspundă principalelor preocupări ale societății privind caracteristicile produsului și metodele de producție?

Care este riscul de inducere în eroare a consumatorilor din cauza sistemelor de certificare care garantează respectarea cerințelor de bază?

Care sunt costurile și avantajele, pentru fermieri și alți producători de produse alimentare (deseori întreprinderi mici și mijlocii), legate de aderarea la sistemele de certificare?

Ar trebui încurajată o implicare mai activă a organizațiilor de producători?

8.2. Supravegherea de către UE

Dat fiind faptul că sistemele de certificare sunt atât de diferite, cadrul juridic care reglementează utilizarea lor este complex și vizează numeroase domenii politice. Sistemele de certificare se supun unor constrângeri, și anume:

– regulile pieței interne: serviciile de certificare trebuie să fie liber accesibile dincolo de frontiere, iar sistemele nu ar trebui să creeze obstacole *de facto* în calea schimburilor comerciale pe piața internă;

– regulile de concurență;

– cerințele privind informarea consumatorilor și etichetarea: consumatorii trebuie să fie conștienți de ceea ce se ascunde în spatele etichetei;

– legislația specifică privind domeniul reglementat de sistemul de certificare.

Comisia nu consideră necesar, în principiu, să elaboreze noi dispoziții legislative aplicabile sistemelor de certificare în acest sens, dar ar putea să ia în considerare elaborarea unui set de orientări. Orientările respective ar trebui să fie concepute pentru a-i ajuta pe proprietarii de sisteme la elaborarea și ameliorarea acestora.

Întrebarea 16:

Ar putea fi suficiente orientările comunitare pentru a contribui la o dezvoltare mai coerentă a sistemelor de certificare? Ce criterii ar trebui să conțină un astfel de ghid sau set de orientări?

8.3. Reducerea sarcinilor și a costurilor

Principalele costuri pe care le implică aderarea la sistemele de certificare se împart în două grupuri: directe și indirecte. Costurile directe acoperă cotizațiile de membru, inspecțiile efectuate de părți terțe și certificarea. Costurile indirecte sunt legate de respectarea standardelor sistemului de certificare (costurile investițiilor pentru modernizarea instalațiilor) și costurile de producție recurente.

Se pare că necesitatea de a participa la mai multe sisteme implică o sarcină (financiară și administrativă) semnificativă, în special pentru micii producători. Dacă un fermier nu aderă la un anumit sistem, produsul său ar putea fi exclus de pe anumite piețe.

Cerințelor oficiale de control li se adaugă cerințele de certificare și control prevăzute de sisteme private.

Întrebarea 17:

Cum pot fi reduse costurile și sarcinile administrative legate de aderarea la unul sau mai multe sisteme de certificare a calității?

8.4. Dimensiunea internațională

În cadrul comerțului internațional, sistemele de certificare pot servi la promovarea și comercializarea produselor cu anumite caracteristici calitative. Întrucât majoritatea sistemelor

existente sunt deținute de persoane private, fermieri/producători, industria alimentară sau vânzători cu amănuntul, implicarea Comisiei Europene este minimă.

Pentru fermierii din țările în curs de dezvoltare care aprovizionează piața comunitară, sistemele de certificare private reprezintă atât un cost, cât și o oportunitate. Deși acești fermieri pot întâmpina dificultăți în respectarea cerințelor impuse, ei își pot spori șansele de a vinde pe piața comunitară, dacă obțin o certificare în cadrul unui sistem utilizat de un vânzător cu amănuntul din UE.

În ceea ce privește bunăstarea animalelor, existența unor practici agricole extensive, în special în țările în curs de dezvoltare, ar putea reprezenta o șansă reală de dezvoltare a comerțului cu produse obținute respectând bunăstarea animalelor, întrucât certificarea metodei de producție ar putea să ofere consumatorilor comunitari garanțiile necesare privind condițiile de producție.

Întrebarea 18:

Cum pot să contribuie sistemele de certificare private la susținerea exporturilor comunitare și la promovarea produselor europene de calitate pe piețele de export?

Cum poate UE să faciliteze accesul la piață al producătorilor din țările în curs de dezvoltare care trebuie să îndeplinească cerințele sistemelor de certificare private pentru a furniza produse anumitor vânzători cu amănuntul?

CONCLUZIE

Documentul de față este o prezentare generală a politicii în materie de produse agricole de calitate. Scopul cărții verzi este de a provoca o dezbatere și de a reuni contribuții scrise. Prin urmare, toate părțile interesate sunt invitate să-și prezinte opiniile. În conformitate cu comunicarea Comisiei privind „o mai bună legiferare”, elaborarea politicilor trebuie să fie cât mai transparentă cu putință, iar acțiunile trebuie întreprinse numai după ce au fost audiate cu atenție părțile interesate.

Prin urmare, cartea verde reprezintă prima etapă a procesului de elaborare a politicilor. Contribuțiile respondenților vor servi drept bază de reflecție pentru Comisie, care va elabora un document de prezentare a opțiunilor de politică, o comunicare, a cărei publicare este preconizată, conform calendarului, în mai 2009. Succesul acestor consultări privind prezenta carte verde depinde de dorința numeroșilor factori interesați de a împărtăși și a explica problemele care îi preocupă, analizele și ideile lor în cadrul acestui proces public esențial.

Comisia va publica și va examina contribuțiile și își va prezenta propria analiză.

Întrebarea 19:

Respondenții sunt invitați să ridice alte eventuale probleme legate de politica în domeniul calității produselor agricole care nu au fost tratate în prezentul document.